

Matthäus Passion

J.S. Bach

BWV 244

tekst en Nederlandse vertaling

matthauspassion.nadro.nl

©2007 Mark Nauta

1. Koor

Kommt, ihr Töchter, helft mir klagen,
Sehet - *wen* ? - den Bräutigam,
Sehet ihn - *wie* ? - als wie ein Lamm.
Sehet - *was* ? - seht die Geduld,
Seht - *wohin* ? *wohin* ? - auf unsre
Schuld.

Sehet ihn aus Lieb und Huld,
Holz vom Kreuze selber tragen.

O Lamm Gottes, onschuldig
am Stamm des Kreuzes geschlachtet,
Allzeit erfund'n geduldig,
wiewohl du warest verachtet.
All' Sünd hast du getragen,
sonst müßten wir verzagen.
Erbarm dich unser, o Jesu, o Jesu !

Kom, uw dochters, deel mijn rouw
Zie - wie ? - de bruidegom Christus,
Zie hem - hoe ? - als een lam
Zie - wat ? - zijn geduldige liefde
Zie - waarheen ? - op ons vergrijp

Zie hem, uit liefde en genade,
zelf het kruishout dragen.

O lam van God, onschuldig
aan het hout van het kruis geslacht.
Immer geduldig bevonden,
hoewel u werd veracht.
Alle zonden heeft u gedragen,
anders moesten wij wanhopen.
Heb medelijden met ons, o Jezus,
o Jezus.

DER PLAN DER HOHENPRIESTER UND ÄLTESTEN, MATTHÄUS 26, 1-5

2. Recitatief

Evangelist: Da Jesus diese Rede
vollendet hatte, sprach er zu
seinen Jüngern:

Jesus: Ihr wisset, daß nach zweien
Tagen Ostern wird, und des Menschen
Sohn wird überantwortet werden, daß er
gekreuziget werde.

Toen Jezus deze woorden gesproken
had, zei hij tegen zijn discipelen:

Jullie weten dat het over twee dagen
Pasen zal zijn, en de mensenzoon
overgeleverd zal worden om gekruisigd
te worden.

3. Koor

Herzliebster Jesu, was hast
du verbrochen,
Daß man ein solch scharf Urteil
hat gesprochen ?
Was ist die Schuld, in was für Missetaten
Bist du geraten ?

Liefste heer Jezus, wat hebt u misdaan,
dat men een zo hard vonnis
heeft uitgesproken ?
Wat is uw schuld, tot wat voor misdaden
bent u te buiten gegaan ?

4. Recitatief

Evangelist: Da versammelten sich die
Hohenpriester und Schriftgelehrten und
die Ältesten im Volk, in den Palast des
Hohenpriesters, der da hieß Caiphas;
und hielten Rat, wie sie Jesum mit Listen
griffen und töteten. Sie sprachen aber:

Toen kwamen de hogepriester en
schriftgeleerden, en de oudsten van het
volk, bijeen in het paleis van de
hogepriester, genaamd Kajafas, en
hielden overleg, hoe zij Jezus grijpen en
doden zouden. En zij zeiden:

5.Koor

Ja nicht auf das Fest, auf daß nicht ein Aufruhr werde im Volk.

Maar niet op het feest, zodat er geen oproer onder het volk ontstaat.

DIE SALBUNG IN BETANIEN, MATTHÄUS 26, 6-13

6.Recitatief

Evangelist: Da nun Jesus war zu Bethanien, im Hause Simonis des Aussätzigen, trat zu ihm ein Weib, die hatte ein Glas mit köstlichem Wasser, und goß es auf sein Haupt, da er zu Tische saß. Da das seine Jünger sahen, wurden sie unwillig und sprachen:

Toen Jezus in Bethanië was, in het huis van Simon de melaatse, kwam er een vrouw naar hem toe met een fles met kostbare zalf, en goot die uit over zijn hoofd, terwijl hij aan tafel zat. Toen zijn discipelen dat zagen, waren ze verontwaardigd, en zeiden:

7.Koor

Wozu dienet dieser Unrat ? Dieses Wasser hätte mögen teuer verkauft, und den Armen gegeben werden.

Waartoe deze verspilling ? Deze zalf had goed geld kunnen opbrengen, dat aan de armen gegeven had kunnen worden.

8.Recitatief

Evangelist: Da das Jesus merketete, sprach er zu ihnen:

Jesus: Was bekümmert ihr das Weib ? Sie hat ein gut Werk an mir getan ! Ihr habet allezeit Arme bei euch, mich aber habt ihr nicht allezeit ! Daß sie dies Wasser hat auf meinen Leib gegossen, hat sie getan, daß man mich begraben wird. Wahrlich, ich sage euch: Wo dies Evangelium geprediget wird in der ganzen Welt, da wird man auch sagen zu ihrem Gedächtnis, was sie getan hat.

Toen Jezus dat merkte, zei hij tegen hen:

Wat vallen jullie deze vrouw lastig ? Ze heeft mij goed behandeld. Jullie zullen altijd armen om je heen hebben, mij echter hebben jullie niet altijd. Dat ze deze zalf over mij heen heeft gegoten, heeft ze gedaan, omdat men mij begraven zal. Ik verzeker jullie: waar dit Evangelie gepredikt wordt, waar ook ter wereld, daar zal ook worden verteld tot haar nagedachtenis, wat zij gedaan heeft.

9. Eine Stimme (Alt)

Du lieber Heiland du,
Wenn deine Jünger töricht streiten,

Daß dieses fromme Weib
Mit Salben deinen Leib
Zum Grabe will bereiten;
So lasse mir inzwischen zu,
Von meiner Augen Tränenflüssen
Ein Wasser auf dein Haupt zu gießen.

O, liefdevolle verlosser,
als uw discipelen er bezwaar
tegen maken,
dat deze vrome vrouw
met zalf uw lichaam
voor het graf wil voorbereiden;
sta mij dan intussen toe,
met de vloed van mijn tranen
water over uw hoofd te gieten.

10.Aria (Alt)

Buß und Reu,
Knirscht das Sündenherz entzwei,

Boete en berouw,
verbrijzelen het zondig hart,

Daß die Tropfen meiner Zähren
Angenehme Spezerei,
Treuer Jesu, dir gebären.

dat de druppels van mijn tranen
een milde balsem mogen zijn,
voor u, getrouwe Jezus.

DER VERRAT DES JUDAS, MATTHÄUS 26, 14-16/TR>

11. Recitatief

Evangelist: Da ging hin der Zwölfen
einer, mit Namen Judas Ischarioth, zu
den Hohenpriestern, und sprach:

Judas: Was wollt ihr mir geben ? Ich will
ihn euch verraten.

Evangelist: Und sie boten ihm dreißig
Silberlinge. Und von dem an suchte er
Gelegenheit, daß er ihn verriete.

Toen ging een van de twaalf, genaamd
Judas Iskariot, naar de hogepriesters,
en zei:

Wat geven jullie mij, als ik hem aan
jullie overlever ?

En zij boden hem dertig
zilverlingen. Vanaf dat moment zocht hij
naar een gelegenheid om hem
te verraden.

12. Aria (Sopraan)

Blute nur, du liebes Herz !

Ach ! ein Kind, das du erzogen,
Das an deiner Brust gesogen,
Droht den Pfleger zu ermorden,
Denn es ist zur Schlange worden.

Bloed nu maar, o liefste hart

Ach, een kind dat jij hebt grootgebracht,
dat je aan je borst hebt gezoogd,
dreigt de verzorger te vermoorden,
want het is tot een slang geworden.

DAS ABENDMAHL, MATTHÄUS 26, 17-29

13. Recitatief

Evangelist: Aber am ersten Tage der
süßen Brot traten die Jünger zu Jesu,
und sprachen zu ihm:

Op de eerste dag van de ongedesemde
broden, gingen de discipelen naar Jezus
toe en vroegen hem:

14. Koor

Wo willst du, daß wir dir bereiten, das
Osterlamm zu essen ?

Waar wilt u dat wij het paasmaal voor
u bereiden ?

15. Recitatief

Evangelist: Er sprach:

Jesus: Gehet hin in die Stadt zu einem,
und sprecht zu ihm: Der Meister läßt dir
sagen: Meine Zeit ist hier, ich will bei dir
die Ostern halten mit meinen Jüngern.

Evangelist: Und die Jüngern taten wie
ihnen Jesus befohlen hatte, und
bereiteten das Osterlamm. Und am
Abend setzte er sich zu Tische mit den
Zwölfen. Und da sie aßen, sprach er:

Jesus: Wahrlich, ich sage euch: Einer
unter euch wird mich verraten.

Hij zei:

Ga in de stad naar iemand toe die ik u
noemen zal, en zeg hem: de meester
laat u weten: mijn tijd is gekomen, ik
wil met mijn discipelen bij u het
paasfeest vieren.

En de discipelen deden zoals Jezus hen
bevolen had, en bereidden het
paasmaal. En die avond ging hij met de
twaalf aan tafel. En toen zij aten
sprak hij:

Ik verzeker jullie: een van jullie zal
mij verraden.

Evangelist: Und sie wurden sehr betrübt und huben an, ein jeglicher unter ihnen, und sagten zu ihm:

Koor: Herr, bin ich's ?

En zij werden zeer bedroefd, en ieder van hen vroeg aan hem:

Heer, ben ik het ?

16. Koor

Ich bin's, ich sollte büßen,
An Händen und an Füßen,
Gebunden in der Höll.
Die Geißeln und die Banden,
Und was du ausgestanden,
Das hat verdient meine Seel.

Ik ben het, ik zou moeten boeten,
aan handen en aan voeten,
gebonden in de hel.
De zweepslagen, die boeien,
en wat jij hebt doorstaan,
dat heeft mijn ziel verdiend.

17. Recitatief

Evangelist: Er antwortete und sprach:

Jesus: Der mit der Hand mit mir in die Schüssel tauchet, der wird mich verraten. Des Menschen Sohn gehet zwar dahin, wie von ihm geschrieben stehet; doch wehe dem Menschen, durch welchen des Menschen Sohn verraten wird ! Es wäre ihm besser, daß derselbige Mensch noch nie geboren wäre.

Evangelist: Da antwortete Judas, der ihn verriet, und sprach:

Judas: Bin ich's, Rabbi ?

Evangelist: Er sprach zu ihm:

Jesus: Du sagest's.

Evangelist: Da sie aber aßen, nahm Jesus das Brot, dankete und brach's und gab's den Jüngern und sprach:

Jesus: Nehmet, esset, das ist mein Leib.

Evangelist: Und er nahm den Kelch, und dankete, gab ihnen den, und sprach:

Jesus: Trinket alle daraus; das ist mein Blut des neuen Testaments, welches vergossen wird für viele zur Vergebung der Sünden. Ich sage euch: Ich werde von nun an nicht mehr von diesem Gewächs des Weinstocks trinken, bis an den Tag, da ich's neu trinken werde mit euch in meines Vaters Reich.

Hij antwoordde hen:

Degene die tegelijk met mij zijn hand in de schotel doopt, zal mij verraden. De mensenzoon gaat weliswaar heen, zoals van hem geschreven staat, maar wee de mens die de mensenzoon verraadt. Het zou beter voor hem zijn geweest als hij nooit geboren was.

Toen antwoordde Judas, die hem zou verraden:

Ben ik het, Rabbi ?

Hij zei tegen hem:

Jij zegt het.

Terwijl zij aten, nam Jezus het brood, bedankte, brak het in stukken en gaf het aan zijn discipelen, en zei:

Neem en eet, dit is mijn lichaam.

En hij nam de beker, sprak de dankzegging, gaf hun de beker en zei: Drink allen hieruit, dit is mijn bloed, het bloed van het nieuwe verbond dat vergoten wordt voor velen tot vergeving van zonden. Ik zeg jullie: ik zal van nu af aan niet meer van deze vrucht van de wijnstok drinken, tot aan de dag dat ik haar opnieuw zal drinken met jullie, in het koninkrijk van mijn vader.

18. Arioso (Sopraan)

Wiewohl mein Herz in Tränen schwimmt,
Daß Jesus von mir Abschied nimmt,
So macht mich doch sein
Testament erfreut:
Sein Fleisch und Blut, o Kostbarkeit,

Hoewel mijn hart in tranen zwemt,
nu Jezus van mij afscheid neemt,
ben ik toch blij om wat hij mij nalaat:
zijn vlees en bloed, o kostbaarheid,

Vermacht er mir in meine Hände.
Wie er es auf der Welt mit denen Seinen
Nicht böse können meinen,
So liebt er sie bis an das Ende.

laat hij na in mijn handen.
Zoals hij hier op aarde met de zijnen
altijd het beste voor had,
zo heeft hij hen tot aan het einde lief.

19. Aria (Sopraan)

Ich will dir mein Herze schenken,
Senke dich, mein Heil, hinein !
Ich will mich in dir versenken;
Ist dir gleich die Welt zu klein,
Ei, so sollst du mir allein
Mehr als Welt und Himmel sein.

Ik wil u mijn hart schenken,
vervul het, heer, geheel van u
Ik wil volkomen in u opgaan;
en is u de wereld te klein,
dan zal u voor mij alleen
meer dan aarde en hemel zijn.

DIE ANKÜNDIGUNG DER VERLEUGNUNG DES PETRUS, MATTHÄUS 26, 30-35

20. Recitatief

Evangelist: Und da sie den Lobgesang
gesprochen hatten, gingen sie hinaus an
den Ölberg. Da sprach Jesus zu ihnen:

Jesus: In dieser Nacht werdet ihr euch
alle ärgern an mir. Denn es stehet
geschrieben: Ich werde den Hirten
schlagen, und die Schafe der Herde
werden sich zerstreuen. Wenn ich aber
auferstehe, will ich vor euch hingehen
in Galiläam.

En toen ze de lofzang gezongen hadden,
gingen zij de Olijfberg op. Daar zei
Jezus tegen hen:

In deze nacht zal ieder van jullie zich
aan mij ergeren. Want er staat
geschreven: Ik zal de herder slaan, en
de schapen van de kudde zullen uiteen
gedreven worden, maar wanneer ik zal
zijn opgestaan, zal ik jullie voorgaan
naar Galilea.

21. Koor

Erkenne mich, mein Hüter,
Mein Hirte, nimm mich an !
Von dir, Quell aller Güter,
Ist mir viel Gut's getan.
Dein Mund hat mich gelabet
Mit Milch und süßer Kost,
Dein Geist hat mich begabet
Mit mancher Himmelslust.

Erken mij, mijn hoeder,
mijn herder, neem mij aan.
door u, bron van alle goeds,
is mij veel goeds gedaan.
Uw mond heeft mij gevoed
met melk en zoete kost,
uw geest heeft mij voorzien
met menige hemelse vreugde.

22. Recitatief

Evangelist: Petrus aber antwortete, und
sprach zu ihm:

Petrus: Wenn sie auch alle sich an dir
ärgerten, so will ich doch mich
nimmermehr ärgern.

Evangelist: Jesus sprach zu ihm:

Jesus: Wahrlich, ich sage dir: In dieser
Nacht, ehe der Hahn krähet, wirst du
mich dreimal verleugnen.

Evangelist: Petrus sprach zu ihm:

Petrus antwoordde en zei tegen hem:

Al zullen allen zich aan u ergeren,
ik nooit.

Jezus zei tegen hem:

Ik verzeker je: in deze nacht, nog vóór
de haan kraait, zal je mij
driemaal verloochenen.

Petrus zei tegen hem:

Petrus: Und wenn ich mit dir sterben müßte, so will ich dich nicht verleugnen.

Evangelist: Desgleichen sagten auch alle Jünger.

Ook al moest ik met u sterven, ik zal u niet verloochenen.

En datzelfde zeiden alle discipelen.

23. Koor

Ich will hier bei dir stehen;
Verachte mich doch nicht !
Von dir will ich nicht gehen,
Wenn dir dein Herze bricht.
Wenn dein Herz wird erblassen,
Im letzten Todesstoß,
Alsdenn will ich dich fassen
In meinen Arm und Schoß.

Ik wil hier bij u staan
veracht mij toch niet.
Ik wil niet van uw zijde wijken,
wanneer u uw hart breekt.
Wanneer uw hart zal verbleken,
na de laatste doodsteek,
dan wil ik u bergen
in mijn arm en schoot.

JESUS IN GETHSEMANE, MATTHÄUS 26, 36-46

24. Recitatief

Evangelist: Da kam Jesus mit ihnen zu einem Hofe, der hieß Gethsemane, und sprach zu seinen Jüngern:

Jesus: Setzet euch hier, bis daß ich dorthin gehe, und bete.

Evangelist: Und nahm zu sich Petrum, und die zween Söhne Zebedäi und fing an zu trauern und zu zagen. Da sprach Jesus zu ihnen:

Jesus: Meine Seele ist betrübt bis an den Tod, bleibet hie und wachet mit mir.

Toen kwam Jezus met hen bij een hof, genaamd Getsemane, en sprak tot zijn discipelen:

Blijven jullie hier zitten, ik ga daar verderop bidden.

Hij nam Petrus mee en de beide zonen van Zebedeüs, en hij begon bedroefd en beangstigd te worden. Toen zei Jezus tegen hen:

Mijn ziel is bedroefd tot stervens toe, blijf hier en waak met mij.

25. Arioso (Tenor & Koor)

Tenor: O Schmerz ! Hier zittert das gequälte Herz;

Wie sinkt es hin, wie bleicht sein Angesicht !

Koor: Was ist die Ursach aller solcher Plagen ?

Tenor: Der Richter führt ihn vor Gericht, Da ist kein Trost, kein Helfer nicht.

Koor: Ach ! meine Sünden haben dich geschlagen !

Tenor: Er leidet alle Höllenqualen, Er soll fü fremden Raub bezahlen.

Koor: Ich, ach Herr Jesu, habe dies verschuldet, Was du erduldet.

Tenor: Ach, könnte meine Liebe dir, Mein Heil, dein Zittern und dein Zagen Vermindern oder helfen tragen,

O smart, hier siddert het gekwelde hart,

hoe bezwijkt het, hoe verbleekt zijn aangezicht.

Wat is de oorzaak van al deze plagen ?

De rechter voert hem voor het gerecht, daar is geen troost, geen helper.

Ach, het zijn mijn zonden die u laten lijden.

Hij ondergaat alle hellepijnen, hij moet voor vreemden schuld betalen.

Ik, heer Jezus, heb de straf verdiend,

Die jij moet dulden.

Ach, kon mijn liefde u, mijn heil, uw angsten en uw plagen verminderen of helpen dragen,

Wie gerne blieb ich hier !

hoe graag bleef ik hier.

26. Aria (Tenor & Koor)

Tenor: Ich will bei meinem Jesu wachen.

Ik wil bij mijn Jezus waken.

Koor: So schlafen unsre Sünden ein.

Dan slapen onze zonden in.

Tenor: Meinen Tod

Voor mijn dood

Büßet seiner Seelen Not;

Boet hij in zijn zielenood

Sein Trauren machet mich voll Freuden.

Zijn treuren schenkt mij de zaligheid.

Koor: Drum muß uns sein
verdienstlich Leiden,

Daarom moet ons zijn dienstbaar lijden,

Recht bitter und doch süße sein.

zeer bitter en toch zoet zijn.

27. Recitatief

Evangelist: Und ging hin ein wenig, fiel
nieder auf sein Angesicht und betete,
und sprach:

En hij liep wat verder, wierp zich op de
grond, en bad:

Jesus: Mein Vater, ist's möglich, so gehe
dieser Kelch von mir; doch nicht wie ich
will, sondern wie du willst.

Mijn vader, als het mogelijk is, laat deze
beker aan mij voorbijgaan. Maar niet
zoals ik dat wens, maar zoals u
dat wenst.

28. Arioso (Bas)

Der Heiland fällt vor seinem Vater nieder,
Dadurch erhebt er mich und alle
von unserm Falle
hinauf zu Gottes Gnade wieder.
Er ist bereit,
den Kelch, des Todes Bitterkeit
zu trinken,
in welchen Sünden dieser Welt
gegossen sind und häßlich stinken,
weil es dem lieben Gott gefällt.

De verlosser valt voor zijn vader neer,
daardoor verheft hij mij en allen
van onze zondeval
weer opwaarts, tot Gods genade.
Hij is bereid,
de beker, de bitterheid van de dood,
te drinken,
waarin de zonden van deze wereld
zijn uitgegoten, en afschuwelijk stinken,
omdat het de lieve God behaagt.

29. Aria (Bas)

Gerne will ich mich bequemen,
Kreuz und Becher anzunehmen,
Trink ich doch dem Heiland nach.
Denn sein Mund,
Der mit Milch und Honig fließet,
Hat den Grund
Und des Leidens herbe Schmach
Durch den ersten Trunk versüßet.

Graag ben ik bereid,
kruis en beker te aanvaarden,
daarmee volg ik immers de verlosser.
Want zijn mond,
die van melk en honing overvloedt,
heeft de bittere smaak
van het lijden
door die eerste teug verzoet.

30. Recitatief

Evangelist: Und er kam zu seinen
Jüngern, und fand sie schlafend, und
sprach zu ihnen:

En hij kwam bij zijn discipelen, en vond
ze in slaap, en zei tegen hen:

Jesus: Könnet ihr denn nicht eine Stunde mit mir wachen ? Wachtet und betet, daß ihr nicht in Anfechtung fallt ! Der Geist ist willig, aber das Fleisch ist schwach.

Evangelist: Zum andern Mal ging er hin, betete und sprach:

Jesus: Mein Vater, ist's nicht möglich, daß dieser Kelch von mir gehe, ich trinke ihn denn, so geschehe dein Wille.

Kunnen jullie dan niet één uur met mij waken ? Blijf wakker, en bid dat je niet in verleiding komt. De geest is gewillig, maar het vlees is zwak.

Nogmaals ging hij verderop, en bad:

Mijn vader, indien het niet mogelijk is dat deze beker aan mij voorbijgaat, tenzij ik hem drink, zo zal uw wil gebeuren.

31. Koor

Was mein Gott will, das g'scheh allzeit,
Sein Will, der ist der beste,
Zu helfen den'n er ist bereit,
Die an ihn glauben feste.
Er hilft aus Not,
Der fromme Gott,
Und züchtiget mit Maßen.
Wer Gott vertraut,
Fest auf ihn baut,
Den will er nicht verlassen.

Wat mijn God wil, dat gebeurt altijd.
Zijn wil, dat is de beste,
hij is bereid om hen te helpen,
die vast in hem geloven.
Hij helpt uit nood,
de goede God,
en straft met mate.
Wie God vertrouwt,
vast op hem bouwt,
die zal hij niet verlaten.

32. Recitatief

Evangelist: Und er kam und fand sie aber schlafend, und ihre Augen waren voll Schlaf's, Und er ließ sie, und ging abermals hin und betete zum dritten Mal und redete dieselbigen Worte. Da kam er zu seinen Jüngern, und sprach zu ihnen:

Jesus: Ach ! Wollt ihr nun schlafen und ruhen ? Siehe, die Stunde ist hier, daß des Menschen Sohn in der Sünder Hände überantwortet wird. Stehet auf, lasset uns gehen; siehe, er ist da, der mich verrät.

En bij terugkomst vond hij hen opnieuw slapend, ze konden hun ogen niet openhouden. En hij liet hen daar, ging wederom verderop, en bad voor de derde maal, waarbij hij dezelfde woorden sprak. Toen kwam hij bij zijn discipelen en zei tegen hen:

Ach, willen jullie nu slapen en rusten ? Zie, het uur is nabij dat de mensenzoon in de handen van zondaren wordt overgeleverd. Sta op, laten we gaan. Kijk, hij is nabij, die mij verraadt.

JESU GEFANGENNAHME, MATTHÄUS 26, 47-56

Evangelist: Und als er noch redete, siehe, da kam Judas, der Zwölfen einer, und mit ihm eine große Schar mit Schwertern und mit Stangen, von den Hohenpriestern und Ältesten des Volks. Und der Verräter hatte ihnen ein Zeichen gegeben, und gesagt: "Welchen ich küssen werde, der ist's, den greifet !" Und alsbald trat er zu Jesum,

En terwijl hij nog sprak, zie, daar kwam Judas, een van de twaalf, en met hem een grote schare met zwaarden en stokken van de hogepriesters en oudsten van het volk. En de verrader had hen een teken gegeven en gezegd: "Degene die ik kus, die is het, die moet je grijpen". En meteen ging hij op Jezus af, en sprak:

und sprach:

Judas: Gegrüßet seist du, Rabbi !

Evangelist: Und küssete ihn. Jesus aber sprach zu ihm:

Jesus: Mein Freund, warum bist du kommen ?

Evangelist: Da traten sie hinzu, und legten die Hände an Jesum, und griffen ihn.

Wees gegroet, Rabbi

En kuste hem. Maar Jezus zei tegen hem:

Mijn vriend, waarom ben je gekomen ?

Daarop traden zij naar voren, sloegen de handen aan Jezus, en grepen hem.

33. Duet (Sopraan & Alt)

Duet: So ist mein Jesus nun gefangen.

Koor: Laßt ihn, haltet, bindet nicht !

Duet: Mond und Licht

Ist vor Schmerzen untergangen,

Weil mein Jesus ist gefangen.

Sie führen ihn, er ist gebunden.

Koor: Sind Blitze, sind Donner in Wolken verschwunden ?

Eröffne den feurigen Abgrund, o Hölle !

Zertrümmre, verderbe,
verschlinge, zerschnelle,

mit plötzlicher Wut

Den falschen Verräter, das
mörderische Blut.

Zo is mijn Jezus nu gefangen

Laat hem, houdt op, bindt hem niet !

Maan en sterren

zijn van verdriet ondergegaan,

omdat mijn Jezus is gefangen.

Ze voeren hem weg, hij is geboeid.

Zijn bliksem en donder in
wolken verdwenen ?

Open uw vurige afgrond, o hel

Vermorzel, verderf, verslind, vernietig,

met plotselinge woede

die valse verrader, die moordenaar.

34. Recitatief

Evangelist: Und siehe, einer aus denen, die mit Jesu waren, reckete die Hand aus und schlug des Hohenpriesters Knecht, und hieb ihm ein Ohr ab. Da sprach Jesus zu ihm:

Jesus: Stecke dein Schwert an seinen Ort; denn wer das Schwert nimmt, der soll durchs Schwert umkommen. Oder meinst du, daß ich nicht könnte meinen Vater bitten, daß er mir zuschickte mehr denn zwölf Legion Engel ? Wie würde aber die Schrift erfüllet ? Es muß also gehen.

Evangelist: Zu der Stund sprach Jesus zu den Scharen:

Jesus: Ihr seid ausgegangen als zu einem Mörder, mit Schwertern und mit Stangen, mich zu fahen, bin ich doch täglich bei euch gesessen und habe gelehret im Tempel, und ihr habt mich nicht gegriffen. Aber das ist alles geschehen, daß erfüllet würden die Schriften der Propheten.

En zie, een van degenen die met Jezus waren, strekte zijn hand uit en sloeg de knecht van de hogepriester een oor af. Toen zei Jezus tegen hem:

Steek je zwaard weer bij je, want wie het zwaard opneemt zal door het zwaard omkomen. Of denk je dat ik mijn vader niet kon vragen mij meer dan twaalf legioenen engelen te sturen ? Hoe zouden dan de schriften worden vervuld, die zeggen dat het zo zal gebeuren ?

En Jezus sprak tot de scharen:

Zoals tegen een moordenaar zijn jullie met zwaarden en stokken er op uit getrokken om mij gefangen te nemen, terwijl ik toch dagelijks bij u in de tempel heb gezeten en geleerd, en jullie hebben mij niet gegrepen. Maar dat alles is gebeurd, zodat wat in de schriften geschreven staat gebeuren zal.

Evangelist: Da verließen ihn alle Jünger, Toen lieten alle discipelen hem alleen, en vluchtten.

35. Koor

O Mensch, bewein dein Sünde groß,
Darum Christus sein's Vaters Schoß
Äußert und kam auf Erden;
Von einer Jungfrau rein und zart
Für uns er hie geboren ward,
Er wollt der Mittler werden.
Den'n Toten er das Leben gab
Und legt darbei all Krankheit ab,
Bis sich die Zeit herdrange,
Daß er für uns geopfert würd,
Trüg unsrer Sünden schwere Bürd
Wohl an dem Kreuze lange.

O mens, beweene uw grote zonden,
waardoor Christus zijn vaders schoot
verliet en op aarde kwam.
Uit een maagd, rein en teer
werd hij hier voor ons geboren.
Hij wilde de bemiddelaar worden.
De doden gaf hij het leven terug
en genas alle ziekten,
totdat de tijd gekomen was,
dat hij voor ons geofferd werd,
droeg hij de zware last van onze zonden
langdurig aan het kruis.

© Mark Nauta

Auteursrecht:

Niets uit deze webpagina mag geheel of gedeeltelijk worden overgenomen, geplaatst worden op andere sites, openbaar worden gemaakt in enige vorm of op enige wijze, en/of commercieel gebruikt worden, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

Deze webpagina is opzettelijk op diverse (duidelijke en minder duidelijke) details incorrect, om aldus van kopieën te kunnen onderscheiden.

De auteur is te bereiken via het [contactformulier](#).

36. Aria (Alt)

Ach ! nun ist mein Jesus hin !

Koor: Wo ist denn dein Freund
hingegangen,

O du Schönste unter den Weibern ?

Alt: Ist es möglich, kann ich schauen ?

Koor: Wo hat sich dein Freund
hingewandt ?

Alt: Ach ! mein Lamm in Tigerklauen,
Ach ! wo ist mein Jesus hin ?

Koor: So wollen wir mit dir ihn suchen.

Alt: Ach ! was soll ich der Seele sagen,
wenn sie mich wird ängstlich fragen ?

Ach ! wo ist mein Jesus hin ?

Ach nu is mijn Jezus weg.

Waar is uw vriend dan heengegaan,

O jij schoonste onder de vrouwen ?

Is het mogelijk, kan ik
dit aanschouwen ?

Waar is uw vriend dan heengegaan ?

Ach, mijn lam in tijgerklauwen,
ach, waar is mijn Jezus heen ?

Zo willen wij met u hem zoeken.

Ach, wat moet ik mijn ziel zeggen, als ze
mij angstig zal vragen:

ach, waar is mijn Jezus heen ?

37. Recitatief

Evangelist: Die aber Jesum gegriffen hatten, führeten ihn zu dem Hohenpriester Caiphäs, dahin die Schriftgelehrten und Ältesten sich versammelt hatten. Petrus aber folgete ihm nach von ferne, bis in den Palast des Hohenpriesters, und ging hinein, und satzte siech bei die Knechten, auf daß er sähe, wo es hinaus wollte. Die Hohenpriester aber und Ältesten und der ganze Rat suchten falsches Zeugnis wider Jesum, auf daß sie ihn töteten, und funden keines.

Degenen die Jezus gevangen genomen hadden, brachten hem naar de hogepriester Kajafas bij wie de schriftgeleerden en oudsten zich verzameld hadden. Petrus volgde hem van verre tot in het paleis van de hogepriesters, en ging naar binnen en ging bij de knechten zitten, om te zien waar het op uit zou lopen. De hogepriester nu en de oudsten en de gehele raad zochten een valse getuigenis tegen Jezus om hem ter dood te brengen, en vonden er geen.

38. Koor

Mir hat die Welt trüglich gericht't

Mit Lügen und mit falschem G'dicht,
Viel Netz und heimlich Stricken.

Herr, nimm mein wahr in dieser G'fahr,
B'hüt mich für falschen Tücken !

De wereld heeft hij met
bedrog rechtgesproken

Met leugens en met vals gedicht,
vele netten en heimlijke strikken.

Heer, neem mij waar in dit gevaar,
behoed mij voor hun listen.

39. Recitatief

Evangelist: Und wiewohl viel falsche Zeugen herzutraten, funden sie doch keins. Zuletzt traten herzu zween falsche Zeugen, und sprachen:

Getuigen (Alt en Tenor): Er hat gesagt: "Ich kann den Tempel Gottes abbrechen und in dreien Tagen

En hoewel vele valse getuigen naar voren kwamen, vonden zij niets. Tenslotte kwamen twee valse getuigen naar voren, die zeiden:

Hij heeft gezegd: "Ik kan Gods tempel afbreken en in drie dagen weer opbouwen."

denselben bauen."

Evangelist: Und der Hohepriester stund auf und sprach zu ihm:

Hohepriester: Antwortest du nichts zu dem, das diese wider dich zeugen ?

Evangelist: Aber Jesus schwieg stille.

En de hogepriester stond op en zei tegen hem:

Antwoord jij niet op hetgeen zij tegen u getuigen ?

Maar Jezus zweeg.

40. **Arioso (Tenor)**

Mein Jesus schweigt zu falschen Lügen stille.

um uns damit zu zeigen,
daß sein erbarmensvoller Wille
vor uns zum Leiden sei geneigt,
und daß wir in dergleichen Pein
ihm sollen ähnlich sein
und in Verfolgung stille schweigen.

Mijn Jezus zwijgt op valse leugens stil,

om ons daarmee te tonen,
dat zijn medelijdensvolle wil
voor ons tot lijden is bereid,
en dat wij in diezelfde pijn
op hem dienen te gelijken
en bij vervolging ook stil te zwijgen.

41. **Aria (Tenor)**

Geduld ! Geduld !

Wenn mich falsche Zungen stechen.
Leid ich wider meine Schuld
Schimpf und Spott,
Ei, so mag der liebe Gott
Meines Herzens Unschuld rächen.

Geduld ! Geduld !

Als valse tongen mij bestoken,
onderga ik buiten mijn schuld
hoon en spot,
mag dan de lieve God
de onschuld van mijn hart wreken.

42. **Recitatief**

Evangelist: Und der Hohepriester antwortete, und sprach zu ihm:

Pontifex: Ich beschwöre dich bei dem lebendigen Gott, daß du uns sagest, ob du seiest Christus, der Sohn Gottes ?

Evangelist: Jesus sprach zu ihm:

Jesus: Du sagest's. Doch sage ich euch: Von nun an wird's geschehen, daß ihr sehen werdet des Menschen Sohn sitzen zur Rechten der Kraft, und kommen in den Wolken des Himmels.

Evangelist: Da zerriß der Hohepriester seine Kleider und sprach:

Pontifex: Er hat Gott gelästert; was dürfen wir weiter Zeugnis ? Siehe, jetzt habt ihr seine Gotteslästerung gehört. Was dünket euch ?

Evangelist: Sie antworteten und sprachen:

Koor: Er ist des Todes schuldig !

En de hogepriester antwoordde, en zei tegen hem:

Ik bezweer u bij de levende God, zeg ons, bent u Christus, de zoon van God ?

Jezus zei tegen hem:

Jij zegt het. Maar ik zeg jullie: van nu af aan zullen jullie de mensenzoon aan de rechterhand van God zien zitten, en komende op de wolken van de hemel.

Toen scheurde de hogepriester zijn kleren, en riep:

Hij heeft God gelasterd, welke getuigenis hebben wij nog nodig ? Nu hebben jullie zijn godslastering gehoord, wat is jullie oordeel ?

Zij antwoordden en spraken:

Hij is de dood schuldig !

43. **Recitatief**

Evangelist: Da speieten sie aus in sein Angesicht, und schlugen ihn mit Fäusten. Etliche aber schlugen ihn ins Angesicht, und sprachen:

Koor: Weissage uns Christe, wer ist's, der dich schlug ?

44. Koor

Wer hat dich so geschlagen,
Mein Heil, und dich mit Plagen
So übel zugericht' ?
Du bist ja nicht ein Sünder
Wie wir und unsre Kinder;
Von Missetaten weißt du nicht.

45. Recitatief

Evangelist: Petrus aber saß draußen im Palast; und es trat zu ihm eine Magd und sprach:

Eerste Maagd (Sopraan): Und du warest auch mit dem Jesu aus Galiläa.

Evangelist: Er leugnete aber vor ihnen allen, und sprach:

Petrus: Ich weiß nicht, was du sagest.

Evangelist: Als er aber zur Tür hinausging, sahe ihn eine andere und sprach zu denen, die da waren:

Tweede Maagd (Sopraan): Dieser war auch mit dem Jesu von Nazareth.

Evangelist: Und er leugnete abermal und schwur dazu:

Petrus: Ich kenne des Menschen nicht.

Evangelist: Und über eine kleine Weile traten hinzu, die da standen, und sprachen zu Petro:

Koor: Wahrlich, du bist auch einer von denen; denn deine Sprache verrät dich.

Evangelist: Da hub er an, sich zu verfluchen und zu schwören:

Petrus: Ich kenne des Menschen nicht.

Evangelist: Und alsbald krähete der Hahn. Da dachte Petrus an die Worte Jesu, da er zu ihm sagte: "Ehe der Hanh krähen wird, wirst du mich dreimal verleugnen". Und ging heraus und weinete bitterlich.

47. Aria (Alt)

Erbarme dich,

Toen spuwden ze hem in zijn gezicht en stompten hem. Sommigen sloegen hem in het gezicht en riepen:

Voorspel ons, Christus, wie u sloeg ?

Wie heeft u zo geslagen,
mijn verlosser, en met kwellingen
zo lelijk toegetakeld ?
U bent immers geen zondaar
zoals wij en onze kinderen;
van misdaden weet u niets.

Petrus zat nog altijd buiten in het hof. Er kwam een dienstmeisje naar hem toe, die zei:

Jij hoorde ook bij die Jezus uit Galilea.

Maar hij loochende voor hen allen, door te zeggen:

Waar heb je het over ?

Maar toen hij de poort uitging, zag een ander hem. Ze zei tegen degenen die daar waren:

Deze hoorde ook bij die Jezus van Nazaret.

En hij ontkende het nogmaals en zwoer:

Ik ken die man niet.

En na een tijdje kwamen meer mensen die daar stonden erbij, en zeiden tegen Petrus:

Ongetwijfeld, ook jij bent een van hen, want je accent verraadt je.

Toen begon hij zich te vervloeken en te zweren:

Ik ken die man niet.

En terstond kraaide de haan. Toen dacht Petrus aan de woorden van Jezus toen hij tegen hem had gezegd: "Nog voor de haan kraait zal je mij driemaal verloochenen". En hij ging naar buiten en weende bitter.

Heb medelijden,

Mein Gott,
Um meiner Zähren willen !
Schaue hier,
Herz und Auge weint vor dir
Bitterlich.

mijn God,
omwille van mijn tranen.
Zie toch,
hart en oog wenen
bitter om u

48. Koor

Bin ich gleich von dir gewichen,
stell ich mich doch wieder ein;
Hat uns doch dein Sohn verglichen
durch sein' Angst und Todespein.
Ich verleugne nicht die Schuld;
aber deine Gnad und Huld
ist viel größer als die Sünde,
die ich stets in mir befinde.

Ook al mocht ik van u zijn afgedwaald,
toch keer ik mij opnieuw tot u;
Want uw zoon bracht ons verzoening
door zijn angst en stervenspijn.
Mijn schuld ontken ik niet;
maar uw genade en welwillendheid
is veel groter dan de zonde,
die zich immer in mij bevindt.

JESUS VOR PILATUS. DAS ENDE DES JUDAS, MATTHÄUS 27, 1-14

49. Recitatief

Evangelist: Des Morgens aber hielten alle Hohepriester und die Ältesten des Volks einen Rat über Jesum, daß sie ihn töteten. Und banden ihn, führten ihn hin, und überantworteten ihn dem Landpfleger Pontio Pilato.

Die ochtend besloten de hogepriesters en de oudsten van het volk dat zij Jezus zouden doden. Ze boeiden hem, voerden hem weg, en leverden hem over aan de landvoogd Pontius Pilatus.

Da das sahe Judas, der ihn verraten hatte, daß er verdammt war zum Tode, gereuete es ihn und brachte her wieder die dreißig Silberlinge den Hohenpriestern und Ältesten, und sprach:

Toen Judas, die hem verraden had, zag dat hij ter dood was veroordeeld, kreeg hij berouw en bracht de dertig zilverlingen terug naar de hogepriesters en oudsten, en zei:

Judas: Ich habe übel getan, daß ich unschuldig Blut verraten habe.

Ik heb verkeerd gehandeld door een onschuldige te verraden.

Evangelist: Sie sprachen:

Zij zeiden:

Koor: Was gehet uns das an ? Da siehe du zu !

Wat gaat ons dat aan ? Dat is jouw verantwoording.

50. Recitatief

Evangelist: Und er warf die Silberlinge in den Tempel, hub sich davon, ging hin, und erhängete sich selbst. Aber die Hohenpriester nahmen die Silberlinge und sprachen:

Daarop gooide Judas de zilverlingen de tempel in, ging weg, en hing zichzelf op. Maar de hogepriesters raapten de zilverlingen op en zeiden:

Pontifizes: Es taugt nicht, daß wir sie in den Gotteskasten legen, denn es ist Blutgeld.

Wij mogen dit geld niet in de offerkist doen, want het is bloedgeld.

51. Aria (Bas)

Gebt mir meinen Jesum wieder !

Geef mij mijn Jezus terug !

Seht, das Geld, den Mörderlohn,
Wirft euch der verlorne Sohn,
Zu den Füßen nieder !

52. Recitatief

Evangelist: Sie hielten aber einen Rat, und kauften einen Töpfers Acker darum, zum Begräbnis der Pilger. Daher ist derselbige Acker genennet der Blutacker bis auf den heutigen Tag.

Da ist erfüllet, das gesagt ist durch den Propheten Jeremias, da er spricht: "Sie haben genommen dreißig Silberlinge, damit bezahlet ward der Verkaufte, welchen sie kauften von den Kindern Israel, und haben sie gegeben um einen Töpfers Acker, als mir der Herr befohlen hat."

Jesus aber stand vor dem Landpfleger; und der Landpfleger fragte ihn, und sprach:

Pilatus: Bist du der Jüden König ?

Evangelist: Jesus aber sprach zu ihm:

Jesus: Du sagest's.

Evangelist: Und da er verklagt ward von den Hohenpriestern und Ältesten, antwortete er nichts. Da sprach Pilatus zu ihm:

Pilatus: Hörest du nicht, wie hart sie dich verklagen ?

Evangelist: Und er antwortete ihm nicht auf ein Wort, also, daß sich auch der Landpfleger sehr verwunderte.

53. Koor

Befiehl du deine Wege
und was dein Herze kränkt
der allertreusten Pflege
dess, der den Himmel lenkt.
Der Wolken, Luft und Winden
gibt Wege, Lauf und Bahn,
der wird auch Wege finden,
da dein Fuß gehen kann.

JESU VERURTEILUNG UND VERSPOTTUNG, MATTHÄUS 27, 15-30

54. Recitatief

Evangelist: Auf das Fest aber hatte der Landpfleger Gewohnheit, dem Volk einen gewoonte het volk een gevangene vrij te

Zie het geld, het moordenaarsloon,
werpt de verloren zoon u
voor uw voeten neer.

En zij overlegden, en kochten land van een pottenbakker, om vreemdelingen te kunnen begraven. Daarom heet die akker nog altijd: de bloedakker.

Op deze wijze is vervuld wat is voorspeld door de profeet Jeremia: "Zij hebben dertig zilverlingen genomen, waarmee de verkochte betaald werd, die zij kochten van de kinderen van Israël, en hebben ze gegeven voor het land van een pottenbakker, zoals de heer mij bevolen heeft".

Jezus stond voor de landvoogd, en de landvoogd vroeg hem:

Bent jij de koning van de Joden ?

En Jezus zei tegen hem:

Jij zegt het.

En toen hij werd beschuldigd door de hogepriesters en oudsten, antwoordde hij niets. Toen zei Pilatus tegen hem:

Hoort u niet waarvan zij u allemaal beschuldigen ?

Maar hij antwoordde op geen enkele vraag, waarover de landvoogd zich zeer verwonderde.

Vertrouw gerust uw leven,
en wat uw hart krenkt
de trouwste zorg
toe, aan hem die dat reeds beschikt.
De wolken, lucht en winden
geven paden, wegen en banen,
hij zal ook paden vinden,
waarlangs uw voet kan gaan.

Gefangenen loszugeben, welchen sie wollten. Er hatte aber zu der Zeit einen Gefangenen, einen sonderlichen vor andern, der hieß Barrabas.

Und da sie versamlet waren, sprach Pilatus zu ihnen:

Pilatus: Welchen wollet ihr, daß ich euch losgebe ? Barrabam oder Jesum, von dem gesaget wird, er sei Christus ?

Evangelist: Denn er wußte wohl, daß sie ihn aus Neid überantwortet hatten. Und da er auf dem Richtstuhl saß, schickete sein Weib zu ihm und ließ ihm sagen:

Pilatus' vrouw: Habe du nichts zu schaffen mit diesem Gerechten; ich habe heute viel erlitten im Traum von seinetwegen !

Evangelist: Aber die Hohenpriester und die Ältesten überredeten das Volk, daß sie um Barrabas bitten sollten, und Jesum umbrächten.

Da antwoordete nun der Landpfleger, und sprach zu ihnen:

Pilatus: Welchen wollt ihr unter diesen zweien, den ich euch soll losgeben ?

Evangelist: Sie sprachen:

Koor: Barrabam !

Evangelist: Pilatus sprach zu ihnen:

Pilatus: Was soll ich denn machen mit Jesu, von dem gesagt wird, er sei Christus ?

Evangelist: Sie sprachen alle:

Koor: Laß ihn kruisigen !

55. Koor

Wie wunderbarlich ist doch diese Strafe !
Der gute Hirte leidet für die Schafe,
Die Schuld bezahlt der Herre,
der Gerechte,
Für seine Knechte.

56. Recitatief

Evangelist: Der Landpfleger sagte:

Pilatus: Was hat er denn Übels getan ?

57. Arioso (Sopraan)

Er hat uns allen wohlgetan,
Den Blinden gab er das Gesicht,

geven, welke zij wilden. Hij had in die dagen een gevangene, beruchter dan wie ook, genaamd Barrabas.

Aan de menigte, die zich verzameld had, vroeg Pilatus:

Wie willen jullie dat ik vrijlaat: Barrabas, of Jezus, van wie gezegd wordt dat hij de Christus is ?

Want hij wist heel goed dat zij hem uit afgunst hadden overgeleverd. En terwijl hij op de rechterstoel zat, stuurde zijn vrouw hem de boodschap:

Bemoei je niet met deze rechtvaardige; vannacht heb ik in een droom veel om hem geleden.

Maar de hogepriester en de oudsten overreedden het volk te vragen om Barrabas, en Jezus te laten ombrengen.

Toen vroeg de landvoogd aan de menigte:

Welke van deze twee willen jullie dat ik vrijlaat ?

Zij riepen:

Barrabas !

Pilatus zei tegen hen:

Wat moet ik dan doen met Jezus, van wie gezegd wordt dat hij de Christus is ?

Zij riepen allen:

Laat hem kruisigen !

Hoe wonderbaarlijk is deze straf:

De goede herder lijdt voor de schapen,
de heer, de rechtvaardige, moet boeten,
voor zijn knechten.

De landvoogd zei:

Wat heeft hij dan voor kwaad gedaan ?

Hij heeft ons allen welgedaan,
de blinden gaf hij zicht,

Die Lahmen macht' er gehend,
Er sagt uns seines Vaters Wort,
Er trieb die Teufel fort,
Betrübte hat er aufgericht't,
Er nahm die Sünder auf und an.
Sonst hat mein Jesus nichts getan.

de verlamden liet hij weer lopen,
hij bracht ons het woord van zijn vader,
hij dreef de duivelen uit,
bedroefden heeft hij moed ingesproken,
hij ontfermde zich over de zondaars.
Iets anders heeft mijn Jezus
niet gedaan.

58. Aria (Sopraan)

Aus Liebe will mein Heiland sterben,
Von einer Sünde weiß er nichts.
Daß das ewige Verderben
Und die Strafe des Gerichts
Nicht auf meiner Seele bliebe.

Uit liefde wil mijn verlosser sterven,
hij heeft geen zonden begaan.
Opdat het eeuwige verderf
en de straf van het laatste oordeel
van mijn ziel wordt weggenomen.

59. Recitatief

Evangelist: Sie schrieen aber noch
mehr und sprachen:

Maar zij schreeuwden des te meer:

Koor: Laß ihn kreuzigen !

Laat hem kruisigen !

Evangelist: Da aber Pilatus sahe, daß
er nichts schaffete, sondern daß ein viel
größer Getümmel ward, nahm er Wasser
und wusch die Hände vor dem Volk,
und sprach:

Toen Pilatus zag dat hij niets bereikte,
maar dat de opschudding des te groter
werd, nam hij water en waste zijn
handen voor de ogen van de
menigte, zeggende:

Pilatus: Ich bin unschuldig an dem Blut
dieses Gerechten, sehet ihr zu.

Ik ben onschuldig aan het bloed van
deze rechtvaardige, het is
jullie verantwoording.

Evangelist: Da antwortete das ganze
Volk, und sprach:

Toen antwoordde de menigte:

Koor: Sein Blut komme über uns und
unsre Kinder.

Zijn bloed kome over ons en over
onze kinderen.

Evangelist: Da gab er ihnen Barrabam
los; aber Jesum ließ er geißeln und
überantwortete ihn, daß er
gekreuziget würde.

Toen liet hij Barrabas vrij, maar Jezus
liet hij geselen en hij leverde hem over,
om gekruisigd te worden.

60. Arioso (Alt)

Erbarm es Gott !
Hier steht der Heiland angebunden.
O Geißelung, o Schläg, o Wunden !
Ihr Henker, haltet ein !
Erweicht euch der Seelen Schmerz,
Der Anblick solches Jammers nicht ?
Ach ja ! ihr habt ein Herz,
Das muß der Martersäule gleich
Und noch viel härter sein.
Erbarmt euch, haltet ein !

Heb medelijden, God !
Hier staat de verlosser, vastgebonden.
O geseling, o slagen, o wonden !
Jullie beulen, houd op !
Verweekt jullie zielensmart dan niet,
bij de aanblik van zulk lijden ?
Ach ja, jij hebt een hart,
dat nog veel harder dan
de martelpaal moet zijn.
Heb medelijden, houd op !

61. Aria (Alt)

Können Tränen meiner Wangen
nichts erlangen,
O, so nehmt mein Herz hinein !
Aber laßt es bei den Fluten,
Wenn die Wunden milde bluten,
Auch die Opferschale sein !

Kunnen tranen van mijn wangen
niets uitrichten,
neem dan mijn hart erbij.
Maar laat bij het vloeien,
wanneer de wonden zacht bloeden,
mijn hart ook de offerschaal zijn.

62. Recitatief

Evangelist: Da nahmen die
Kriegsknechte des Landpflegers Jesum
zu sich in das Richthaus, und sammelten
über ihn die ganze Schar, und zogen ihn
aus und legeten ihm einen Purpurmantel
an, und flochten eine Dornenkrone und
setzten sie auf sein Haupt, und ein Rohr
in seine rechte Hand, und beugeten die
Knie vor ihm, und spotteten ihn,
und sprachen:

Koor: Gegrübet seist du, Jüdenkönig !

Evangelist: Und speieten ihn an, und
nahmen das Rohr, und schlugen damit
sein Haupt.

Toen namen de krijgsknechten van de
landvoogd Jezus mee in het
gerechtsgebouw, verzamelden de hele
bende om hem heen; ze kleedden hem
uit, en trokken hem een purperen
mantel aan, en vlochten een
doornenkroon die zij op zijn hoofd
zetten, en gaven hem een rietstaf in zijn
rechterhand, en vielen op de knieën voor
hem en bespotten hem, zeggende:

Wees gegroet, jij koning der Joden !

En bespuwden hem, en namen het riet
en sloegen daarmee op zijn hoofd.

63. Koor

O Haupt voll Blut und Wunden,
Voll Schmerz und voller Hohn,
O Haupt, zu Spott gebunden
Mit einer Dornenkron.
O Haupt, sonst schön gezieret
Mit höchster Ehr und Zier,
Jetzt aber hoch schimpfieret,
Gegrübet seist du mir !

O hoofd vol bloed en wonden,
vol leed en overspoeld met hoon,
O hoofd, ten spot omwonden
met een doornenkroon.
O hoofd, ooit versierd
met de hoogste eer en pracht,
nu echter gesmaad,
ik groet u.

Du edles Angesichte,
Vor dem sonst schrickt und scheut
Das große Weltgerichte,
Wie bist du so bespeit;
Wie bist du so erbleichet !
Wer hat dein Augenlicht,
Dem sonst kein Licht nicht gleichet,
So schändlich zugericht't ?

U edel aangezicht,
aanbeden en geschuwd
door al dat leeft op aarde,
hoe wordt u nu bespuwd.
Hoe bent u thans verbleekt.
Wie heeft het licht van uw ogen,
dat anders met geen enkel licht is
te vergelijken,
zo vreselijk geschonden ?

JESU KREUZIGUNG UND TOD, MATTHÄUS 27, 31-56

64. Recitatief

Evangelist: Und da sie ihn verspottet hatten, zogen sie ihm den Mantel aus, und zogen ihm seine Kleider an, und führeten ihn hin, daß sie ihn kreuzigten. Und indem sie hinausgingen, funden sie einen Menschen von Kyrene mit Namen Simon; den zwangen sie, daß er ihm sein Kreuz trug.

65. **Arioso (Bas)**

Ja, freilich will in uns das Fleisch
und Blut
zum Kreuz gezwungen sein;
Je mehr es unsrer Seele gut,
Je herber geht es ein.

66. **Aria (Bas)**

Komm, süßes Kreuz,
So will ich sagen,
Mein Jesu, gib es immer her !
Wird mir mein Leiden einst zu schwer,
So hilf du mir es selber tragen.

67. **Recitatief**

Evangelist: Und da sie an die Stätte kamen mit Namen Golgotha, das ist verdeutschet Schädelstätt, gaben sie ihm Essig zu trinken mit Gallen vermischet; und da er's schmeckte, wollte er's nicht trinken. Da sie ihn aber gekreuziget hatten, teilten sie seine Kleider und wurfen das Los darum, auf daß erfüllet würde, das gesagt ist durch den Propheten: "Sie haben meine Kleider unter sich geteilet, und über mein Gewand haben sie das Los geworfen." Und sie saßen allda und hüteten sein.

Und oben zu seinem Haupte hefteten sie die Ursach seines Todes beschrieben, nämlich: "Dies ist Jesus, der Jüden König."

Und da wurden zween Mörder mit ihm gekreuziget, einer zur Rechten, und einer zur Linken. Die aber vorübergingen, lästerten ihn, und schüttelten ihre Köpfe, und sprachen:

Koor: Der du den Tempel Gottes zerbrichst, und bauest ihn in dreien Tagen, hilf dir selber ! Bist du Gottes

En toen zij hem bespot hadden, trokken zij hem de mantel uit, en trokken hem zijn kleren aan, en voerden hem weg om gekruisigd te worden.

En buiten gekomen troffen zij een man aan uit Cyrene, genaamd Simon, en dwongen hem zijn kruis te dragen.

Ja, vanzelfsprekend wil in ons het vlees
en bloed
tot het kruis gedwongen worden;
Hoe beter het is voor onze ziel,
des te bitter is het te aanvaarden.

Kom, lieflijk kruis,
zo wil ik zeggen,
mijn Jezus, geef het maar aan mij.
En wordt mij mijn lijden eens te zwaar,
help mij dan het te dragen.

En toen zij op de plaats kwamen, met de naam Golgotha, ofwel schedelplaats, gaven zij hem wijn te drinken met gal vermengd; en toen hij het proefde, wilde hij het niet drinken. Toen zij hem gekruisigd hadden, verlootten zij zijn kleren, opdat vervuld werd wat gezegd is door de profeet: "Zij hebben mijn klederen onder elkaar verdeeld, en over mijn gewaad hebben zij het lot geworpen". En zij zaten daar en bewaakten hem.

En boven zijn hoofd plaatsten zij een bord met zijn beschuldiging, namelijk "Dit is Jezus, de koning van de Joden".

En met hem werden twee moordenaars gekruisigd, een aan zijn rechterhand en een aan zijn linkerhand. En degenen die voorbij liepen lasterden hem, en schudden hun hoofd, en zeiden:

Jij die de tempel van God afbreekt en in drie dagen weer opbouwt, red jezelf ! Als Je de zoon van God bent, kom dan van

Sohn, so steig herab vom Kreuz !

Evangelist: Desgleichen auch die Hohenpriester spotteten sein samt den Schriftgelehrten und Ältesten und sprachen:

Koor: Andern hat er geholpen, und kann ihm selber nicht helfen. Ist er der König Israel, so steige er nun vom Kreuz, so wollen wir ihm glauben. Er hat Gott vertrauet; der erlöse ihn nun, lüsted's ihn; denn er hat gesagt: Ich bin Gottes Sohn.

68. Recitatief

Evangelist: Desgleichen schmäheten ihn auch die Mörder, die mit ihm gekreuziget wurden.

69. Arioso (Alt)

Ach Golgotha, unsel'ges Golgotha !
Der Herr der Herrlichkeit
Muß schimpflich hier verderben,
Der Segen und das Heil der Welt
Wird als ein Fluch ans Kreuz gestellt.

Der Schöpfer Himmels und der Erden
Soll Erd und Luft entzogen werden.
Die Unschuld muß hier schuldig sterben,
Das gehet meiner Seele nah;
Ach Golgotha, unsel'ges Golgotha !

70. Aria (Alt)

Sehet, Jesus hat die Hand,
Uns zu fassen, ausgespannt. Kommt

Koor: Wohin ?

Alt: In Jesu Armen sucht Erlösung,
Nehmt Erbarmen, suchet !

Koor: Wo ?

Alt: In Jesu Armen.

Lebet, sterbet, ruhet hier,
Ihr verlaß'nen Küchlein,
Ihr, bleibet

Koor: Wo ?

Alt: In Jesu Armen.

71. Recitatief

dat kruis af !

Evenzo bespotten hem ook de hogepriesters en de schriftgeleerden en oudsten, die zeiden:

Anderen heeft hij geholpen, maar zichzelf kan hij niet helpen. Als hij de koning van Israël is, laat hem dan van dat kruis afkomen, dan zullen wij hem geloven. Hij vertrouwde toch op God ? Laat God hem dan verlossen, als God dat zint. Want hij heeft gezegd ik ben de zoon van God.

Ook de moordenaars die met hem gekruisigd werden, beschimpten hem.

Ach Golgotha, onfortuinlijk Golgotha !
De heer der heerlijkheid
moet hier in schande sterven,
de zegen en het heil van de wereld
wordt als een vloek aan het kruis
geslagen.

De schepper van hemel en aarde
moet aarde en lucht onttrokken worden.
De onschuld moet hier schuldig sterven,
dat pijnigt mijn ziel;
Ach Golgotha, onfortuinlijk Golgotha !

Zie, Jezus heeft zijn hand,
om ons te omsluiten, naar
ons uitgestrekt. Kom !

Waarheen ?

Zoek verlossing in Jezus' armen,
laat u ontfermen, zoek !

Waar ?

In Jezus' armen.

Leef, sterf, rust hier uit,
jullie verlaten kuikens,
Blijf

Waar ?

In Jezus' armen.

Evangelist: Und von der sechsten Stunde an ward eine Finsternis über das ganze Land, bis zu der neunten Stunde. Und um die neunte Stunde schree Jesus laut, und sprach:

Jesus: Eli, Eli, lama asabthani ?

Evangelist: Das ist: "Mein Gott, mein Gott, warum hast du mich verlassen ?". Etliche aber, die da stunden, da sie das höreten, sprachen sie:

Koor: Der rufet den Elias !

Evangelist: Und bald lief einer unter ihnen, nahm einen Schwamm und füllte ihn mit Essig und steckte ihn auf ein Rohr und tränkete ihn. Die andern aber sprachen:

Koor: Halt ! Laß sehen, ob Elias komme und ihm helfe ?

Evangelist: Aber Jesus schree abermal laut, und verschied.

En vanaf het zesde uur was er een duisternis over het hele land tot aan het negende uur. En omtrent het negende uur riep Jezus luid:

Eli, Eli, lama sabachtani ?

Dat is: "mijn God, mijn God, waarom hebt u mij verlaten ?". Sommigen die daar stonden en dat hoorden, zeiden:

Hij roept Elia !

Spoedig kwam een van hen toelopen, nam een spons, vulde die met azijn, stak de spons op een riet, en gaf hem te drinken. Maar de anderen zeiden:

Wacht, laten we kijken of Elia hem komt helpen.

Maar Jezus riep wederom met luide stem, en gaf de geest.

72. Koor

Wenn ich einmal soll scheiden,
So scheid nicht von mir,
Wenn ich den Tod soll leiden,
So tritt du dann herfür !
Wenn mir am allerbängsten
Wird um das Herze sein,
So rei mich aus den Ängsten
Kraft deiner Angst und Pein !

Als ik eenmaal moet sterven,
blijf dan bij mij,
als ik de dood moet lijden,
ben dan mij nabij.
Als mij het allerbangste
om het hart zal zijn,
verlos mij uit mijn angsten
door uw angst en pijn.

73. Recitatief

Evangelist: Und siehe da, der Vorhang im Tempel zerriß in zwei Stück, von oben an bis unten aus. Und die Erde erbebete, und die Felsen zerrissen, und die Gräber täten sich auf, und stunden auf viel Leiber der Heiligen, die da schliefen, und gingen aus den Gräbern nach seiner Auferstehung, und kamen in die heilige Stadt und erschienen vielen. Aber der Hauptmann und die bei ihm waren und bewahreten Jesum, da sie sahen das Erdbeben und was da geschah, erschraken sie sehr, und sprachen:

Koor: Wahrlich, dieser ist Gottes Sohn gewesen.

En zie, het gordijn van de tempel scheurde in tweeën van boven tot onder, en de aarde beefde en de rotsen scheurden, en de graven openden zich, en vele lichamen van de heiligen die ontslapen waren verrezen, en gingen uit de graven na zijn opstanding, en kwamen in de heilige stad en verschenen aan velen. Maar toen de hoofdman en zijn mannen, die Jezus bewaakten, de aardbeving zagen, en de dingen die er gebeurden, schrokken zij zeer en zeiden:

Ongetwijfeld, deze was de zoon van God.

Evangelist: Und es waren viel Weiber da, die von ferne zusahen, die da waren nachgefolget aus Galiläa und hatten ihm gedienet, unter welchen war Maria Magdalena, und Maria, die Mutter Jacobi und Joses, und die Mutter der Kinder Zebedäi.

En er waren daar veel vrouwen die Jezus waren gevolgd uit Galilea en hem hadden gediend, die van verre toezagen. Onder hen waren Maria Magdalena en Maria, de moeder van Jacobus en Jozef, en de moeder van de zonen van Zebedeüs.

JESU GRABLEGUNG, MATTHÄUS 27, 57-61

Am Abend aber kam ein reicher Mann von Arimathia, der hieß Joseph, welcher auch ein Jünger Jesu war, der ging zu Pilato und bat ihn um den Leichnam Jesu. Da befahl Pilatus, man sollte ihm ihn geben.

's Avonds kwam een rijke man van Arimathea, met de naam Jozef, die tevens een discipel van Jezus was. Hij ging naar Pilatus en vroeg hem om het lichaam van Jezus. Toen gaf Pilatus de opdracht dat men het hem moest geven.

74. **Arioso (Bas)**

Am Abend, da es kühle war,
ward Adams Fallen offenbar;
Am Abend drücket ihn der
Heiland nieder.

's Avonds, toen het koel was,
Werd de zondeval van Adam openbaar;
's Avonds buigt zich de verlosser neer.

Am Abend kam die Taube wieder und trug ein Ölblatt in dem Munde.
O schöne Zeit ! O Abendstunde !
Der Friedensschluß ist nun mit Gott gemacht,
Denn Jesus hat sein Kreuz vollbracht.
Sein Leichnam kommt zur Ruh,
Ach ! liebe Seele, bitte du,
Geh, lasse dir den toten Jesum schenken,
O heilsames o köstlich's Angedenken !

's Avonds keerde de duif terug, en bracht een olijftak mee.
O schone tijd, o avondstond.
De vrede is nu met God gesloten,
want Jezus heeft zijn werk volbracht.
Zijn lichaam komt tot rust,
ach, lieve ziel, ik smeeek je,
ga, laat u de dode Jezus schenken,
O heilzaam, o kostbaar aandenken.

75. **Aria (Bas)**

Mache dich, mein Herze, rein,
Ich will Jesum selbst begraben.
Denn er soll nunmehr in mir
Für und für
Seine süße Ruhe haben.
Welt, geh aus, laß Jesum ein !

Maak u, mijn hart, vrij van zonden,
ik wil Jezus zelf begraven.
Want hij zal voortaan in mij
meer en meer
zijn zoete rust hebben.
Wereld, ga uit, laat Jezus binnen.

76. **Recitatief**

Evangelist: Und Joseph nahm den Leib und wickelte ihn in ein rein Leinwand und legte ihn in sein eigen neu Grab welches er hatte lassen in einen Fels hauen, und wälzete einen großen Stein vor die Tür des Grabes, und ging davon.

En Jozef nam het lichaam, wikkelde het in schoon linnen en legde het in zijn eigen nieuwe graf, dat hij in een rots had laten uithouwen, en wentelde een grote steen voor de ingang van het graf, en vertrok.

Es war aber allda Maria Magdalena und die andere Maria, die satzten sich gegen das Grab. Des andern Tages, der da folget nach dem Rüsttage, kamen die Hohenpriester und Pharisäer sämtlich zu Pilato und sprachen:

Daarbij waren ook Maria Magdalena en de andere Maria, die tegenover het graf gingen zitten. De volgende morgen, na de voorbereiding voor het feest, kwamen de hogepriesters en farizeeën samen bij Pilatus, en zeiden:

DIE BEWACHUNG DES GRABES, MATTHÄUS 2, 62-66

Koor: Herr, wir haben gedacht, daß dieser Verführer sprach, da er noch lebete: "Ich will nach dreien Tagen wieder auferstehen." Darum befiehl, daß man das Grab verwahre bis an den dritten Tag, auf daß nicht seine Jünger kommen, und stehlen ihn, und sagen zu dem Volk: Er ist auferstanden von den Toten, und werde der letzte Betrug ärger denn der erste !

Evangelist: Pilatus sprach zu ihnen:

Pilatus: Da habt ihr die Hüter; gehet hin und verwahret's, wie ihr wisset !

Evangelist: Sie gingen hin und verwahreten das Grab mit Hütern, und versiegelten den Stein.

Heer, wij herinneren ons dat deze verleider bij zijn leven heeft gezegd: Ik zal na drie dagen wederopstaan. Geef daarom opdracht dat het graf bewaakt wordt tot op de derde dag. Zodat zijn discipelen hem niet kunnen komen stelen, en tegen het volk zeggen: hij is opgestaan uit de doden. Zo zou de laatste leugen nog erger zijn dan de eerste.

Pilatus sprak tot hen:

Hier hebben jullie de bewakers, vertrek en bewaak het graf zoals jullie dat willen.

Zij vertrokken, zetten wachtposten neer bij het graf, en verzegelden de steen.

77. Arioso (solisten)

Bas: Nun ist der Herr zur Ruh gebracht.

Koor: Mein Jesu, gute Nacht !

Tenor: Die Müh ist aus, die unsre Sünden ihm gemacht.

Koor: Mein Jesu, gute Nacht !

Alt: O selige Gebeine,
seht, wie ich euch mit Buß
und Reu beweine,
Daß euch mein Fall in solche
Not gebracht !

Koor: Mein Jesu, gute Nacht !

Sopraan: Habt lebenslang
Vor euer Leiden tausend Dank,
Daß ihr mein Seelenheil so
wert geacht't.

Koor: Mein Jesu, gute Nacht !

Nu is de heer te ruste gelegd.

Mijn Jezus, goede nacht.

De last van onze zonden is van hem afgenomen.

Mijn Jezus, goede nacht.

O zalig gebeente,
zie hoe ik u met boete
en berouw beweene.

Omdat mijn zonden u in zulke
nood hebben gebracht.

Mijn Jezus, goede nacht.

Mijn leven lang
zal ik u danken voor uw lijden,
omdat mijn heil u zo ter harte ging.

Mijn Jezus, goede nacht.

78. Koor

Koor: Wir setzen uns mit Tränen nieder
und rufen dir im Grabe zu:
Ruhe sanfte, sanfte ruh !

Huilend gaan wij zitten
en roepen u in het graf toe:
rust in vrede, rust zacht.

Ruht, ihr ausgesognen Glieder !
Ruhet sanfte, ruhet wohl !
Euer Grab und Leichenstein
soll dem ängstlichen Gewissen
ein bequemes Ruhekissen.
und der Seelen Ruhstatt sein.
Höchst vergnügt schlummern da die
Augen ein.

Wir setzen uns mit Tränen nieder
und rufen dir im Grabe zu:
ruhe sanfte, sanfte ruh !

Christian Friedrich Henrici (Picander)
1729

Rust nu, uitgeputte ledenmaten.
Rust zacht, rust goed.
Uw graf en uw grafsteen
zullen voor het angstige geweten
een aangenaam hoofdkussen
en rustplaats voor de ziel zijn.
Vergenoegd sluimeren de ogen toe.

huilend gaan wij zitten
en roepen u in het graf toe:
rust in vrede, rust zacht.

© Mark Nauta 2007, 2017